

Oponentský posudek na disertační práci **PhDr. Josefa Ženky**

Politické a vojenské elity v Granadském emírátu

Oponent: prof. dr. Rudolf Veselý, CSc.

Předložená disertační práce dr. Josefa Ženky je jeho dalším příspěvkem k poznávání historie posledního muslimského státního útvaru na Pyrenejském poloostrově. Touto svojí prací navazuje na svoji práci rigorosní obhájenou v říjnu 2008. V ní sledoval význam několika granadských rodin v 15. století, tj. místních tzv. elit, tvořících užší i širší okruh osob obklopujících hlavu státu. Již při této práci si uvědomoval potřebu podrobit samostatnému studiu struktury této politicko-vojenské vrstvy, její zformování, roli v životě granadského emírátu a vyrovnat se s jejím běžně moderní historiografií tradovaným pojetím.

Autor pojal tuto společenskou vrstvu jako skupinu s vlastní společenskou strukturou, vnitřními vazbami a životem a jejíž část, spojená s hlavou státu, tvořila jeho tzv. *šaykh* a pojednal o jejím významu pro život státu. Byl to výběr následníka trůnu, složení přísahy loyality (*baj'á*), nutnost dosáhnout určitého politického a sociálního postavení (*šaykh*) každého z členů této elity a konečně řešení problému podílu na skutečné moci ve státě mezi panovníkem a *šaykh*.

Těmto základním otázkám věnoval autor první dvě kapitoly své do pěti kapitol rozčleněné práce. Z nich třetí je vyhrazena analýze postavení nejvyššího vezíra a boji o udržení tohoto úřadu elitními rodinami a čtvrtá dalším osobnostem palácového okolí granadského emíra. Poslední kapitola připomíná zpravidla zanedbávaný, ale přitom skutečný význam žen pro vnitřní a vnější fungování státu.

V závěru své studie dr. Ženka shrnul vývoj rozšířeného vlivu klanových systémů ve vztahu k vývoji elit, které nakonec převážily a staly se hlavní silou určující jednání panovníka a fungování státu a současně se přibližovaly k systému feudálních rodin či rodů. Tento vývoj ovšem skončil zánikem granadského emírátu.

Zvolené thema rozvíjí sice již dříve studovanou problematiku, je však náročné svojí šířkou i tím, že je spojeno s romantikou slavné Alhambry a vzbuzuje různé, od historické reality nepochybně vzdálené představy. Autorovi se však podařilo je zdařile, srozumitelně a se zřejmým zaujetím zpracovat a také srozumitelně podat.

Obtížnost spočívala nejen v samotném thematu, nýbrž také v rozsáhlém materiálu, který dr. Ženka použil – nevydané a vydané archivní dokumenty, prameny arabské a španělské, a sekundární literaturu sahající až do dnešních dnů (17 stran). Všechny tyto zdroje autor podrobil přísné kritice s vědomím jejich poplatnosti době, autorově osobě, úloze, kterou měly pl-

nit, a podařilo se mu díky tomuto kritickému pohledu vytěžit z nich pro svůj výzkum maximum.

Na toto výborné zpracování zvoleného problému někdy vrhne stín zřejmě ve velkém spěchu vytvořená konečná tištěná verze díla. Není vyloučeno také, že to bylo způsobeno dnešními technickými pomůckami, kdy při úpravě textu může dojít k jazykovým chybám (1. věta na s. 41, název 5. kapitoly aj.). K přepisu arabských slov se často stalo při přepisu hlásky „Ýajn“ zavádějící použití písmene „c“ v horním indexu, které způsobí při tisku, že „spadne“ a je zněho prosté „c“ (místo „Ýajn“ je „cajn“). Při přepisu arabských feminin singulárů v genitiv-ním spojení považují za lepší použít na konci feminina koncovku „-at“, nikoli jen „-a“ Také slovo „ÈuzÁ“ je třeba přepisovat jako „ÈuzÁt“ (tá marbÙÔa).

K thematu práce a jejímu zpracování nemám žádných kritických připomínek; naopak práci hodnotím jako vysoce kvalitní a odpovídající veškerým nárokům na disertační práci. Neváhám doporučit jejímu autorovi, aby zvažil její zveřejnění a to v zahraničí jako příspěvek diskuse o nasrovsském státě a jeho elitách a o pohledu na dějiny jako na jeviště, na němž se pohybovali a pohybují prostě jenom lidé se všemi klady i vadami, jak je známe i dnes.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 25. května 2012.

Prof. dr. Rudolf Veselý, CSc., v. r.
oponent